

การบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน

อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ

Integration of the Four Sublime States of Mind to Promote Public
Participation in Dan Sub-district Administrative Organization,
Rasi Salai District, Sisaket Province

ปริญญ์ สาลิวัน

Parinya Saleewan

พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า

Pornpimol Pochailar

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Mahamakut Buddhist University, Roi-Et Campus

E-mail: uuydoijij@gmail.com

E-mail: khattanamungsanti@gmail.com

Received: 1 February 2025; Revised: 22 April 2025; Accepted: 27 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (2) เปรียบเทียบการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ (3) เสนอแนะการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ผลการเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ อาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ข้อเสนอแนะ พบว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยเสนอแนะ ปรับปรุง ตัดสินใจ และประเมินผลผ่านเวทีสาธารณะ เพื่อสร้างความเข้าใจและพัฒนาโครงการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมและสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การบูรณาการ, หลักพรหมวิหาร 4, การมีส่วนร่วมของประชาชน, การปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this thesis were: 1) To study the Integration of the Four Sublime States of Mind to Promote Public Participation 2) To compare the Integration of the Four Sublime States of Mind To Promote Public Participation Classified by gender, age, education level, and occupation 3) To study recommendations for Integration of the Four Sublime States of Mind To Promote Public Participation. Sample group numbered 346 people. The tool used to collect data was a 5-level rating scale questionnaire with content validity equal to 0.67-1.00 and reliability equal to .93.

The research results found that:

1. Integration of the Four Sublime States of Mind to Promote Public Participation in Dan Subdistrict Administrative Organization, Rasi Salai District, Sisaket Province is overall at a high level. When considering each aspect Arranged from the aspect with the highest mean to the lowest is the aspect of participation in evaluation (kindness - affection), followed by the aspect of participation in receiving Benefit (kindness - pity) in the area of participation in activities (mudita - joy), the aspect with the lowest average Including participation in decision making (equanimity - neutral trust) 2. Results of comparing of Integration of the Four Sublime States of Mind To Promote Public Participation in Dan Subdistrict Administrative Organization, Rasi Salai District, Sisaket Province, classified by gender, educational level. no different Categorized by age, occupation, the overall differences were significantly different at the .05 level. 3. Suggestions found that people should participate in activities that affect the community by making suggestions, improvements, decisions, and evaluations through public forums. To create understanding and develop projects for maximum benefit to society and the environment.

Keywords: Integration, The four sublime states of mind , public participation, local government

บทนำ

กระบวนการพัฒนาประเทศของภาครัฐมีกรรมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง การวางแผนและบริหารจัดการระดับภูมิภาคและจังหวัดจึงต้องอยู่ภายใต้กรอบของกระทรวง ทบวง กรม ทำให้แผนงานและโครงการ

ต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ ส่งผลให้เศรษฐกิจดีแต่สังคมมีปัญหาและการพัฒนาไม่ยั่งยืนเพื่อแก้ปัญหาได้มีการเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและการวางแผนจากล่างสู่บน โดยส่งเสริมการวางแผนในระดับท้องถิ่นและชุมชน เพื่อให้ประชาชนและภาคีการพัฒนา มีบทบาทสำคัญในการจัดทำแผนชุมชนของตนเอง ค้นหาศักยภาพและแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด ผ่านการพัฒนาที่อาศัยทรัพยากรและความสามารถภายในชุมชน ส่วนที่เกินกำลังจึงขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่พัฒนาตำบลในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการสร้างความร่วมมือในรูปแบบของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมติดตามผล การมีส่วนร่วมนี้ช่วยกำหนดเป้าหมายของสังคม การจัดสรรทรัพยากร และการดำเนินแผนงานหรือโครงการด้วยความเต็มใจ อย่างไรก็ตาม การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลยังเผชิญปัญหาความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างส่วนราชการและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดความซับซ้อนในการดำเนินงาน และอาจนำไปสู่ปัญหาการถูกตรวจสอบและเรียกเงินคืนจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ, 2566)

การนำหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มาใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้งและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท้องถิ่น โดยหลักธรรมนี้มีคุณค่าทางจริยธรรมสูงและเหมาะสมในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและประชาชน ช่วยลดความขัดแย้งและทำให้เกิดประสิทธิผลในการทำงาน สามารถสร้างสันติสุขและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลด่าน จะทำให้การทำงานมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับ “การบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ” การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญต่อการแก้ไขและพัฒนาชุมชน ไปสู่เป้าหมายเดียวกันของคนในชุมชน รวมทั้งเป็นการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเสนอแนะการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับที่ 20 ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำนวนประชากร 4,321 คน (สำนักทะเบียนราษฎร อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับที่ 20 ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 346 คน ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเทียบตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลัก วิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended Questions)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 354 ชุด ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ประสานงานกับงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ดโดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

4.2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมด้วยผู้ช่วยวิจัย

4.3 แจกเอกสารแบบสอบถาม โดยชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่าง ฟังโดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม และรอรับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตัวผู้วิจัยเอง

4.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมดเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา ใช้อธิบายปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติ เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายตามระดับการ บูรณาการหลักอริยสัจ 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน สถิติอนุมาน ใช้ทดสอบสมมติฐานและเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัจจัยการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรสองกลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) สำหรับตัวแปรตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป หากพบความแตกต่างจะใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe) เปรียบเทียบรายคู่ การวิเคราะห์คำถ้อยแถลงเปิด ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับบริบท (Context) โดยแจกแจงความถี่ของคำตอบ เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางและความเรียง

ผลการวิจัย

วิเคราะห์ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน

การบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.05	0.83	มาก	4
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	4.18	0.77	มาก	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.18	0.72	มาก	2
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.20	0.71	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.15	0.76	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.71) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.72) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.77) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.83)

วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบที (t - test แบบ Independent Samples)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ

การบูรณาการหลักพรหม วิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของประชาชน	เพศ				t	Sig
	ชาย		หญิง			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.11	0.66	3.98	0.69	1.833	.068
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	4.20	0.51	4.14	0.53	1.085	.279
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.18	0.56	4.17	0.56	.200	.841
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.21	0.41	4.18	0.47	.497	.620
รวม	4.18	0.37	4.12	0.37	.443	.150

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน

การบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน		ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม		35.235	2	17.617	49.238	.000*
	ภายในกลุ่ม		122.727	343	.358		
	รวม		157.962	345			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการ		ระหว่างกลุ่ม	8.872	2	4.436	18.339	.000*

311 การบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

ดำเนินกิจกรรม	ภายในกลุ่ม	82.972	343	.242		
	รวม	91.844	345			
3. ด้านการมีส่วนร่วมใน ระหว่างกลุ่ม		.021	2	.011	.034	.967
การรับผลประโยชน์	ภายในกลุ่ม	108.283	343	.316		
	รวม	108.304	345			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ระหว่างกลุ่ม		.052	2	.026	.134	.874
ประเมินผล	ภายในกลุ่ม	66.785	343	.195		
	รวม	66.837	345			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.672	2	2.336	18.865	.000*
	ภายในกลุ่ม	42.470	343	.124		
	รวม	47.142	345			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การบูรณาการหลัก พรหมวิหาร 4 เพื่อ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของประชาชน		ความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ระหว่างกลุ่ม			3.218	2	1.609	3.566	.029*
ตัดสินใจ	ภายในกลุ่ม		154.745	343	.451		
	รวม		157.962	345			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ระหว่างกลุ่ม			1.013	2	.507	1.914	.149
ดำเนินกิจกรรม	ภายในกลุ่ม		90.831	343	.265		
	รวม		91.844	345			

312 การบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการ รับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	.015	2	.008	.024	.976
	ภายในกลุ่ม	108.289	343	.316		
	รวม	108.304	345			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.032	2	.016	.081	.922
	ภายในกลุ่ม	66.805	343	.195		
	รวม	66.837	345			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.535	2	.267	1.967	.141
	ภายในกลุ่ม	46.607	343	.136		
	รวม	47.142	345			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้าน

การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน		ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม		36.128	2	18.064	50.857	.000*
	ภายในกลุ่ม		121.834	343	.355		
	รวม		157.962	345			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม		9.919	2	4.960	20.765	.000*
	ภายในกลุ่ม		81.925	343	.239		
	รวม		91.844	345			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม		.036	2	.018	.056	.945
	ภายในกลุ่ม		108.269	343	.316		
	รวม		108.305	345			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม		.023	2	.012	.060	.942
	ภายในกลุ่ม		66.814	343	.195		

313 การบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

	รวม	66.837	345			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	5.445	2	2.722	22.394	.000*
	ภายในกลุ่ม	41.697	343	.122		
	รวม	47.142	345			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

3. ข้อเสนอแนะ พบว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยเสนอแนะปรับปรุง ตัดสินใจ และประเมินผลผ่านเวทีสาธารณะ เพื่อสร้างความเข้าใจและพัฒนาโครงการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมและสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กร ย่อมทำให้เกิดสันติสุข ลดความขัดแย้ง แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ต่อบุคลากร ทรัพยากร และการบริการสาธารณะ ตามยุทธศาสตร์แผนการพัฒนาร่องการปกครองส่วนท้องถิ่น ผลของระบบการบริหารบูรณาการคือ การที่องค์กรใช้ระบบบริหารเดียวในการบริหารความหลากหลายของการปฏิบัติในองค์กร ซึ่งการบูรณาการตามแนวคิดของพระธรรมปิฎก คือ ความพอดี และความสมดุลขององค์รวมภายหลังจากรวมตัว เมื่อเป็นองค์รวมแล้ว องค์รวมนั้นจะต้องมีชีวิตชีวาหรือดำเนินไปได้ด้วยดี เกิดมีภาวะและคุณสมบัติของมันเอง ที่แตกต่างหากจากภาวะและคุณสมบัติขององค์ประกอบ หรือหน่วยย่อยทั้งหลายจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของแกนหลักหรือส่วนประกอบที่ใหญ่ขึ้น การบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ 1) เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ 2) กรุณา หมายถึง ความสงสาร 3) มุทิตา หมายถึง ความยินดี 4) อุเบกขา หมายถึง ความวางใจเป็นกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2546) อธิบายว่า “พรหมวิหาร 4 คือ ธรรมเครื่องอยู่ของพรหม ธรรมประจำใจอันประเสริฐ ธรรมประจำใจของท่านผู้มีคุณ

ความดียิ่งใหญ่หรืออัปมัญญา ธรรมที่แผ่ไปไม่มีประมาณ หมายถึง เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ที่แผ่ไปในมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายอย่างกว้างขวางสม่ำเสมอ ไม่จำกัดขอบเขต” สอดรับกับงานวิจัยของ พงษ์ศิริ เหมลา, พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า (2566) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

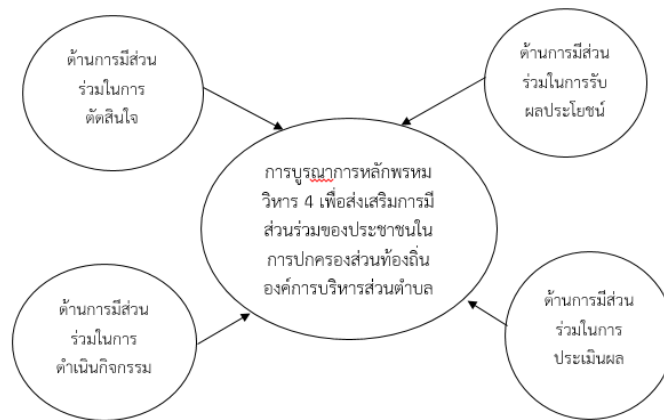
2. ผลการเปรียบเทียบระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ, ระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่เป็นเพศชายและเพศหญิงอายุที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลด่านร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณาวิน) (2561) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามอายุ, อาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะ พบว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยเสนอแนะปรับปรุง ตัดสินใจ และประเมินผลผ่านเวทีสาธารณะ เพื่อสร้างความเข้าใจและพัฒนาโครงการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร (2562) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อนโยบายสาธารณะ ซึ่งเป็นการนำเสนอมุมมองที่ต้องการให้ภาคประชาชนมีโอกาสได้มีการเสนอความต้องการในฐานะพลเมืองของประเทศหรือผู้เสียภาษีให้กับ ประเทศย่อมจะมีสิทธิและเสรีภาพในการร่วมกันเสนอ ความคิดเห็นเพื่อการวางแผน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการประเมินผลและการมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายสาธารณะนั้น ๆ รวมถึงของโครงการต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งหลักการที่เห็น ได้เด่นชัดมากที่สุดก็คือการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การมีความสามารถและการมี ความพร้อมที่จะเข้าร่วมรับฟังปัญหาต่าง ๆ ทั้งสามอย่างนี้เป็นจุดชนวนหลักในการส่งเสริม ภาคประชาชนในการออกความคิดเห็นต่อระบบการบริหารกิจการนโยบายสาธารณะ ปรับปรุงภาระงานต่าง ๆ ให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

การบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น คือการนำหลักธรรมที่มีคุณธรรมสูงทั้ง 4 ประการ (เมตตา, กรุณา, มุทิตา, อุเบกขา) มาปรับใช้ในการบริหารงานท้องถิ่น เพื่อสร้างความร่วมมือจากประชาชนในทุกด้านของการปกครอง โดยหลักธรรมเหล่านี้ช่วยลดความขัดแย้ง, ส่งเสริมความรักสามัคคี, และสร้างความยุติธรรมในการตัดสินใจและการปฏิบัติงาน ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางการบูรณามี 4 แนวทาง ดังภาพ

315 การบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ

สรุป

การบูรณาการหลักธรรมพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนได้อย่างมีคุณธรรม โดยเฉพาะในขั้นตอนการประเมินผลและการรับผลประโยชน์ ซึ่งสะท้อนจิตสำนึกสาธารณะและความเข้าใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมภายใต้หลักธรรมนี้ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลและการตัดสินใจที่เคารพความหลากหลาย ผลการวิจัยพบว่า เพศและการศึกษาไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ แต่ปัจจัยอายุและอาชีพมีผลแตกต่างกันอย่างชัดเจน จึงควรใช้กลยุทธ์เฉพาะกลุ่มในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ การใช้เวทีสาธารณะร่วมกับหลักพรหมวิหาร 4 ยังช่วยให้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นไปอย่างสงบ สร้างสรรค์ และส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงคุณธรรมในระดับชุมชนอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป การประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่เพียงแต่สร้างความกลมเกลียวในสังคม แต่ยังส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านคุณภาพชีวิตและจิตวิญญาณของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผู้บริหารควรกำหนดยุทธศาสตร์แผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีแก่ประชาชนทุกภาคส่วน

2) จากผลการวิจัยหน่วยงานบังคับบัญชาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริการสาธารณะด้วยความยินดีรับผิดชอบเพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะนำไปใช้

1) จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการบริการสาธารณะอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพพลานามัยที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี

2) จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น องค์การควรมีการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงานและตำแหน่ง หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นปัจจุบัน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษากลยุทธ์หรือรูปแบบการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ควรศึกษาประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

พงศ์ศิริ เหมลา, พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า, (2566) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารรัฐศาสตร์สาส์นมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย. 2(2) 12-22

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (2562) (15 เมษายน 2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก หน้า 151-163.

พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณนาวัน), (2561) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.

_____. (2546). ภาวะผู้นำ : ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนา ประเทศ. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา. ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร. (2562). การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อนโยบายสาธารณะ. วารสารวิจัยวิชาการ, 2(1), 101–116.

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ. (2566). สรุปรายงานประจำปีของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ: สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ.

สำนักทะเบียนราษฎร อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ. (2567). สำโนประชากร 2567. ศรีสะเกษ: สำนักทะเบียนราษฎร.